

DANDIEDINMONTINTERRIERI

**ROTUKOHTAINEN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA VUOSILLE
2020–2024**

**Hyväksytty Dandiedinmontinterrierit - DDT ry:n vuosikokouksessa 24.3.2018
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 18.8.2019**

SISÄLTÖ

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. RODUN NYKYTILANNE	6
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	6
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet	10
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	10
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	10
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	11
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	12
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	12
4.3. Terveys ja lisääntyminen	12
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	12
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	12
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	17
4.3.4 Lisääntyminen	18
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	18
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	19
4.4. Ulkomuoto	19
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	21
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	22
6.1 Jalostuksen tavoitteet	22
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	24
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	24
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	25
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	26
7. LÄHTEET	27
8. LIITTEET	27

1. YHTEENVETO

Tämän jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on kartoittaa dandiedinmontinterrierin jalostuksellinen tilanne Suomessa, asettaa rodulle jalostukselliset tavoitteet sekä etsiä keinoja niiden saavuttamiseksi. Ohjelma on laadittu Suomen Kennelliiton ja sen jalostustieteellisen toimikunnan ohjeen mukaisesti. Se on käsitelty ja hyväksytty Dandiedinmontinterrierit - DDT ry:n yleisessä kokouksessa 24.3.2018, ja on Suomen Terrierijärjestön 25.4.2018 sekä Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry:n jalostustieteellisen toimikunnan 18.8.2019 hyväksymä.

Tätä ohjelmaa laadittaessa on käytetty hyväksi Kennelliiton jalostustietokantaa, edellistä JTO:ta sekä vuonna 2017 tehtyä terveystarkastusta, joka suunnattiin rodun omistajille ja kasvattajille. Vastauksia saatiin 57 koirasta (33 narttua / 25 urosta), jotka olivat syntyneet aikavälillä 2005–2017.

Dandiedinmontinterrieri on maailmanlaajuisestikin populaatioltaan pieni rotu. Harrastajien keskuudessa ollaan yleisesti huolissaan rodun tulevaisuudennäkymistä, ja rodun kotimaassa The Kennel Club otti dandien uhanalaisten rotujen listalle (vulnerable breeds list) jo vuonna 2003.

Rodussa esiintyy glaukoomaa ja jonkin verran nivelongelmia (selkä, kyynärnivelet, polvet), minkä vuoksi jalostuskoirien tutkimista näiden osalta suositellaan. Glaukoomariskin vuoksi suositellaan myös jalostuskoirien silmän kammiokulman tutkimista.

Jalostuksen suurin haaste on estää geenipoolin kapeneminen entisestään. Tärkeintä on säilyttää rotu mahdollisimman elinvoimaisena.

2. RODUN TAUSTA

Dandie on kotoisin Skotlannin ja Englannin väliseltä rajaseudulta. Tavallisimman oletuksen mukaan se polveutuu alueelle tyypillisistä karkeakarvaisista terriereistä. Ilmeisesti näiden seutujen asukkaat harjoittivat jo varhain harkittua jalostusta yhdistämällä hyväksi havaitsemiaan koiria, tavoitteenaan matalaraajainen, mahdollisimman tehokas tuhoeläimiä metsästävä koira. Varmaa ja yksityiskohtaista tietoa rodun synnystä ei siis ole, vain erilaisia teorioita, joista kolme yleisintä ovat seuraavat:

1. Dandie on syntynyt Manner-Euroopasta tulleiden mustalaisten käsissä kahden rodun, karkeakarvaisen rajaseudun terrierin ja mäyräkoiran, risteytyksenä. Tämän teorian esittivät J.H. Walsh ja Thomson Gray kirjassaan "Dogs of Scotland".
2. Dandie on saanut alkunsa kun on risteytetty mäyräkoira saukko- tai welsh harrierin kanssa. Tämän teorian puolustukseksi on esitetty dandien "ajokoiramainen" hännän asento sekä korvien asento ja kiinnityskohta.
3. "Puhdasrotuteorian" mukaan dandie on kehitetty käyttäen materiaalina alueella olleita koiria, ilman vieraiden rotujen vaikutusta. Tämä teoria on saanut eniten kannatusta, todennäköisesti sen vuoksi, että sen kannalla oli kaksi varhaista rodun harrastajaa: E. Bradshaw-Smith ja Charles Cook. Cook kirjoitti rotua käsittelevän kirjan vuonna 1885, ja näillä kahdella oletettiin olevan hallussaan tarkempaa perimätietoa.

1800-luvun loppupuolella puhdasrotuisten koirien kasvatus yleistyi, ja samoihin aikoihin perustettiin myös ensimmäiset rotuyhdistykset. The Dandie Dinmont Terrier Club perustettiin 17.11.1875 ja se on yksi maailman vanhimmista rotuyhdistyksistä. Ensimmäinen rotumääritelmä hyväksyttiin yhdistyksen kokouksessa 5.9.1876. Siihen tehtiin lisäyksiä vuosina 1877, 1892 ja 1901, ja myöhemminkin on tehty pieniä muutoksia, mutta pääpiirteissään nykyinen rotumääritelmä on alkuperäisen kaltainen. Rodun käyttötarkoitus on vuosien varrella kuitenkin muuttunut, ja nykyisin dandiedinmontinterrieri on useimmiten seurakoira eikä pienriistan ja tuhoeläinten metsästyksen käytettävä rotu.

Dandiedinmontinterrieri tuotiin Suomeen niinkin äskettäin kuin 1960-luvulla. Laila Birgers (kennel of Biri) toi v. 1963 Englannista uroksen Gay Donald of Kitewood ja nartun Heatherdell Lucky Charm, joilla hän myös aloitti dandien kasvatustyön. Myöhemmin samaan kenneliin tuli lisää tuonteja.

Vuoteen 1975 asti kennel of Biri kasvatti muutaman pentueen, joista vietiin koiria myös Ruotsiin. 1970-luvun alussa myös Heikki Rahikainen, kennel Ritakummun, kasvatti pari pentuetta, mutta kovin suureksi kanta ei kuitenkaan kasvanut. Vuonna 1975 Marja Tenho toi Ruotsista sinappinartun Ivanhoe le (kasv. Ewa Walldie-Hedlund) ja seuraavana vuonna Englannista pippuriuroksen Senacre Beachcomber. Näiden koirien jälkeläisinä syntyi 1970-luvun lopulla kaksi pentuetta kennelnimelle Old House. Valitettavasti nämä ensimmäiset suomalaiset dandiet eivät juurikaan näy nykyisen koirakantamme taustalla. Ainoastaan yksi koira, Ruotsiin Ewa Walldie-Hedlundille viety uros Quidde of Biri, näkyy kaukana nykyisten koiriemme sukupuissa.

Vuonna 1982 Jarmo ja Kyllikki Aho toivat Ruotsista sinappiuroksen Big-Gobbler, joka oli Ruotsin silloisen näyttelytähden Ivanhoe Ice Airin poika ja polveutuu isänsä puolelta Laila Birgersin of Biri-koirista. Vuonna 1985 Ahot toivat Ruotsista Jonas Wiborgilta pippurinartun Mary-Eardley, ja 1987 syntyi Ahojen Weggelvius-kenneliin ensimmäinen pentue. Tästä voidaan katsoa Suomen nykyisen dandiekasvatuksen alkaneen.

1986 toivat Marja ja Nunu Talvitie, kennel Winterway's, Ruotsista sinappinartun Tomells Such A Mayflower (kasv. Ulla Wolter). Sen ensimmäiset pennut syntyivät 1987 ja siitä tuli monien nykyisten dandien kantaäiti. Vuonna 1989 kasvattajien joukkoon liittyi myös Terhi Helske, kennel Noella's. Vuosikymmenen lopulla tuotiin myös useita koiria ulkomailta, joten dandien määrä lisääntyi huomattavasti: 1987 rekisteröitiin 8 dandia ja vuonna 1989 jo 22.

1990-luvulla kasvatustyö laajeni nopeasti. Vuonna 1990 syntyi 4 pentuetta, joista kolme uusilta kasvattajilta, ja myös tämän jälkeen uusia kasvattajia tuli rodun pariin lähes vuosittain. Koko vuosikymmenen ajan rekisteröintimäärät olivat korkealla ja huippuvuonna 1994 rekisteröitiin tasan 50 pentua. 2000-luvulle tultaessa rekisteröintimäärä kuitenkin laski huomattavasti ja oli sen jälkeen keskimäärin hieman yli 20 pentua vuodessa. 2010-luvulla pentujen rekisteröintimäärät kasvoivat jälleen hieman vaihdellen kuitenkin vuosittain paljon: 14 (vuonna 2017) - 34 (vuonna 2015) pennun välillä.

Kasvattajia on kymmenen viime vuoden aikana ollut 14, joista kymmenen on vuosien varrella kasvattanut vähintään viisi pentuetta ja neljä on kasvattanut yli 15 pentuetta. Viiden viime vuoden aikana pentueita on syntynyt kymmenelle kasvattajalle.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Rodun harrastajilla on ollut yhdistystoimintaa jo 1980-luvun lopulta saakka. Dandiedinmontinterrierit – DDT ry perustettiin 1995 ja merkittiin yhdistysrekisteriin 18.12.1996. Yhdistys on Suomen Kennelliitto ry. – Finska Kennelklubben r.f.:n ja Suomen Terrierijärjestö r.y. – Finlands Terrierorganisation r.f.:n jäsen. Toiminta kattaa koko maan. Jäsenmäärä vuoden 2018 lopussa oli 88. Jäsenmäärä on viimeisten vuosien aikana ollut hieman laskussa ja vaihdellut 100 molemmin puolin.

Yhdistyksen hallitukseen kuuluvat puheenjohtaja ja kuusi varsinaista jäsentä sekä kaksi varajäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan ja keskuudestaan tai hallituksen ulkopuolelta sihteerin sekä rahastonhoitajan.

Yhdistyksen tiedotustoimintaan kuuluu muutaman kerran vuodessa ilmestyvä jäsenlehti. Lisäksi yhdistyksellä on oma palsta Suomen Terrierijärjestön Terrilife-lehdessä (ilm. 3–4 kertaa vuodessa) sekä Internet-sivut. Yhdistys julkaisee näyttelytuloksia ja terveystuloksia muutamien vuosien välein joko erillisenä vuosikirjana tai yhdistyksen lehdessä.

Jalostustoimikuntaan kuuluu neljä yhdistyksen syyskokouksen valitsemaa jäsentä. Jäsenten toimikausi on kaksi vuotta, ja jäsenistä kaksi on aina kerrallaan erovuorossa. Toimikunnan tehtävänä on

- vastata JTO:n ylläpitoa varten tarvittavasta seurannasta ja tilastoinnista,
- ylläpitää listaa siitoskäyttöön saatavilla olevista uroksista jäsenten ilmoitusten perusteella,
- antaa kasvattajan pyytäessä ei-sitovia ehdotuksia soveltuvista uroksista,
- seurata rodun tilannetta ulkomailla ja pitää yhteyttä ulkomaisiin rotujärjestöihin,
- tiedottaa jalostukseen liittyvistä asioista jäsenistölle.

Jalostustoimikunnan jäsenet on valittu tehtävään rodun kasvattajien ja harrastajien joukosta kiinnostuksen ja osallistumismahdollisuuksien perusteella, lisäksi mukana on tuomarikoulutuksesta vastaava tuomarijäsen.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Pennut (kotimaiset)	23	9	26	32	39	24	21	38	10	39
Tuonnit	5	5	7	2	2	1	3	3	6	2
Rekisteröinnit yht.	28	14	33	34	41	25	24	41	16	41
Pentueet	7	5	7	9	8	7	6	11	3	9
Pentuekoko	3,3	1,8	3,7	3,6	4,9	3,4	3,5	3,5	3,3	4,3
Kasvattajat	2	5	4	7	5	6	5	8	3	9
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	7	5	7	8	8	6	6	10	3	9
- kotimaiset	4	3	4	5	3	2	2	3	2	5
- tuonnit	3	2	3	3	2	3	2	6	1	2
- ulkomaiset	0	0	0	0	3	1	2	1	0	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	2 v 3 kk	5 v 1 kk	2 v 10 kk	2 v 9 kk	2 v 4 kk	2 v 11 kk	5 v	3 v 9 kk	4 v 10 kk	3 v 7 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	7	5	7	8	7	7	6	11	3	9
- kotimaiset	7	5	7	5	7	5	5	10	2	6
- tuonnit				3		2	1	1	1	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 1 kk	3 v 2 kk	3 v 4 kk	3 v 8 kk	3 v 1 kk	3 v 11 kk	3 v 10 kk	3 v 3 kk	3 v 6 kk	3 v
Isoisät	10	9	10	13	13	11	12	19	6	16
Isoäidit	11	10	11	14	12	12	11	16	6	14
Sukusiitosprosentti	2,13 %	1,95 %	4,82 %	1,92 %	3,35 %	1,10 %	1,92 %	0,96 %	4,77 %	2,07 %

Taulukko 2. Vuositalasto – jalostuspohja (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Per vuosi										
- pentueet	7	5	7	9	8	7	6	11	3	9
- jalostukseen käytetyt eri urokset	7	5	7	8	8	6	6	10	3	9
- jalostukseen käytetyt eri nartut	7	5	7	8	7	7	6	11	3	9
- isät/emät	1	1	1	1	1,14	0,86	1	0,91	1	1
- tehollinen populaatio	9 (64%)	7 (70%)	9 (64%)	11 (61%)	10 (62%)	9 (64%)	8 (67%)	14 (64%)	4 (67%)	12 (67%)
- uroksista käytetty jalostukseen	14 %	40 %	20 %	28 %	17 %	23 %	27 %	38 %	0 %	21 %
- nartuista käytetty jalostukseen	17 %	0 %	30 %	31 %	33 %	25 %	38 %	47 %	14 %	38 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	28	29	31	30	32	27	29	32	31	34
- jalostukseen käytetyt eri urokset	21	21	21	23	26	22	23	22	23	23
- jalostukseen käytetyt eri nartut	22	23	24	24	24	21	23	25	21	22
- isät/emät	0,95	0,91	0,88	0,96	1,08	1,05	1	0,88	1,1	1,05
- tehollinen populaatio	29 (52%)	30 (52%)	31 (50%)	32 (53%)	33 (52%)	28 (52%)	31 (53%)	32 (50%)	29 (47%)	30 (44%)
- uroksista käytetty jalostukseen	22 %	23 %	22 %	23 %	27 %	26 %	25 %	26 %	19 %	21 %
- nartuista käytetty jalostukseen	24 %	27 %	30 %	32 %	37 %	35 %	38 %	37 %	31 %	33 %

Mitä tarkoittaa sukusiitos? Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljänviiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Lähde Kennelliitto, MMT Katariina Mäki 5.8.2013, päivitetty 13.1.2016). Dandeilla rodun kannan pienuudesta huolimatta keskimääräinen sukusiitosaste vuositasolla on pysynyt suhteellisen maltillisena vaihdellen välillä 0,96 % – 4,82 %.

Sukusiitosaste yksittäisten pentueiden osalta on viimeisen neljän vuoden aikana pääsääntöisesti alle SKL:n suosituksen, joitain poikkeuksia lukuun ottamatta.

Koko populaation sukusiitosasteen ei suositella nousevan enempää kuin 0,25 % vuodessa eli 1,00 % sukupolvessa (= 4 vuotta). Sukusiitosasteen nopea kasvu muutaman sukupolven aikana tarkoittaa jalostuspohjan kapenemista ja nopeaa alleelien hävikkiä. Lisäksi tulee huomioida, että lähisukulaisten paritus kasvattaa nopeasti sukusiitosastetta ja aiheuttaa enemmän haittoja kuin hitaasti kertyvä, suljetun populaation aiheuttama väistämätön sukusiitosasteen kasvu. Myös tulevaisuudessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei vuosittainen koko populaation sukusiitosaste pääse kohoamaan liian korkeaksi.

Kun tehollisen populaation koko yhdessä sukupolvessa on alle 50 yksilöä, populaatio on erittäin haavoittuvassa tilassa, kuten dandiet ovat. Mitä pienempi luku on, sitä haavoittuvaisemmassa tilassa ollaan. Populaation monimuotoisuuden kannalta olisi suotavinta, että mahdollisimman monia perusvaatimuksia täyttäviä yksilöitä – sekä uroksia että narttuja – käytettäisiin jalostukseen tasaisesti eikä yhtä koiraa käytettäisi "liikaa". Liikakäytöksi voidaan lukea yli 10 % osuus kahtena edellisenä vuonna syntyneistä pennuista tai yli 5 % sukupolvea kohden. Sukupolvella käsitetään tässäkin kohdassa neljä vuotta.

Näin vähälukuisessa rodussa tämä luku ylittyy väkisin, jos uros astuu elinaikanaan useamman kuin yhden nartun ja molemmat synnyttävät kooltaan keskimääräisen pentueen. Tästä syystä suositellaan vahvasti, että yhdellä koiralla olisi elinaikanaan enintään kaksi pentuetta tai seitsemän pentua. Lisäksi toivotaan, että kasvattajat suosisivat mahdollisimman paljon eri uroksia ja narttuja ja pyrkivät välttämään samojen yhdistelmien uusimista ilman erittäin painavaa syytä. Myös pentueiden sukusiitosaste tulisi pitää mahdollisimman alhaisena perinnöllisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Rodun rekisteröintimäärä on viimeisen kymmenen vuoden aikana vaihdellut vuosittain 14 ja 48 välillä. Keskimäärin Suomessa syntyneitä pentuja on rekisteröity noin 26 per vuosi. Tuontikoiria on tarkastelujakson aikana rekisteröity keskimäärin 3,6 vuodessa, huippuvuonna 2016 peräti 7. Tuonnit ovat olleet hyvin tasapuolisesti uroksia ja narttuja.

Jalostukseen käytettyjen urosten keski-ikä on ollut 3,5 vuotta, mutta nähtävissä on ollut suuntaus kohti nuorempia uroksia. Keskiarvoa nostaa vuosi 2017, jolloin keskimääräinen jalostuskäytön ikä käväisi reilussa viidessä vuodessa. Kaikkiaan kymmenen vuoden jaksolla oli käytetty jalostukseen 51 eri urosta, mikä sisältää myös tuontikoirien isäurokset.

Nartuissa jalostukseen käytettyjen keski-ikä on 3 vuotta 5 kuukautta ja se on pysynyt tasaisesti kolmen ja neljän vuoden välillä. Pentuekoko on pysynyt keskimäärin samana, 3,5 pentua per pentue.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana (2009–2018) jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	Pentuja	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	Danchester's Key Of Success (2013)	4	21	8,05 %	8 %	10	36	4	21
2	Rontybrig Dizzy Razzcal (2005)	4	16	6,13 %	14 %	7	21	4	16
3	Strike Don Jose Enchanted (2004)	3	13	4,98 %	19 %	11	37	6	25
4	Fabián Jonathan Ze Zvičinské Stráně (2012)	3	11	4,21 %	23 %	0	0	3	11
5	Friedrich-Wilhelm vom Parkwald (2004)	2	10	3,83 %	27 %	4	9	3	15
6	Strike Wotan Miracle Man (2011)	3	10	3,83 %	31 %	2	9	3	10

7	Kiti's Band Dressed For Success (2012)	2	9	3,45 %	34 %	3	8	2	9
8	Danchester's Charles Townsend (2013)	3	8	3,07 %	38 %	1	1	4	12
9	Dato Fidem Magic Almonds (2015)	2	7	2,68 %	40 %	0	0	3	10
10	Jollygaze Agent Blue (2007)	2	7	2,68 %	43 %	7	24	2	7
11	Zimyrs Abraca Dabra (2014)	1	6	2,30 %	45 %	0	0	1	6
12	German Dandies' Nevio (2007)	1	6	2,30 %	48 %	8	27	1	6
13	Solakan Frezza (2011)	2	6	2,30 %	50 %	0	0	2	6
14	Zimyrs Tom Tom (2011)	1	6	2,30 %	52 %	0	0	1	6
15	Zimyrs Morris Mini (2005)	2	6	2,30 %	54 %	1	4	2	6
16	Dariant Egypt (2013)	1	5	1,92 %	56 %	2	8	2	9
17	Dariant Gardian Me Favorito (2012)	2	5	1,92 %	58 %	4	15	2	5
18	Sokrovische Gardariki Eminem (2017)	1	5	1,92 %	60 %	0	0	1	5
19	Galbaras Summer Surprise (2007)	1	5	1,92 %	62 %	0	0	1	5
20	King's Mtn Neville Longbottom (2012)	1	5	1,92 %	64 %	7	29	1	5

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden (2009–2018) aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	Pentuja	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	Danchester's Just Me N' Only Me (2011)	3	18	6,90 %	7	26	3	18
2	Lhurt's Princess Of Mustards (2011)	3	14	5,36 %	3	15	3	14
3	Danchester's A Promise Kept (2006)	3	13	4,98 %	11	43	3	13
4	Solakan Kultakuun Lilja (2008)	2	10	3,83 %	5	22	2	10
5	Rianna Z Roxburku Sun (2006)	2	10	3,83 %	2	7	2	10
6	Zimyrs Roxie Rose (2009)	3	10	3,83 %	5	14	3	10
7	Zimyrs Queenie Bee (2008)	2	8	3,07 %	4	12	2	8
8	Nice & Dandy Camelia (2005)	2	8	3,07 %	3	7	2	8
9	Danchester's Keep Your Eyes On Me (2013)	3	8	3,07 %	2	2	3	8
10	Danchester's Best Design (2007)	2	7	2,68 %	5	15	2	7
11	Muumeliinin Kahdeksas Ihme (2010)	3	7	2,68 %	0	0	3	7
12	German Dandies' Mandy (2006)	2	7	2,68 %	7	23	2	7
13	Danchester's No Doubt (2014)	1	6	2,30 %	0	0	2	14
14	Gemelan Enchanted Star (2006)	1	6	2,30 %	4	15	2	11
15	Zimyrs Ultimated Song (2012)	1	6	2,30 %	0	0	1	6
16	Carmilhan Flirt With Me (2005)	2	6	2,30 %	0	0	2	6
17	Carmilhan Eldent Elestren (2004)	1	5	1,92 %	8	25	4	20
18	Solakan Lumikukan Uni (2009)	2	5	1,92 %	1	1	2	5
19	Solakan Tazzi (2011)	1	5	1,92 %	0	0	1	5
20	Danchester's Oh I Will Show U (2015)	1	5	1,92 %	0	0	1	5

Dandeja on rekisteröity Suomessa tuontikoirat mukaan laskien viimeisen kymmenen vuoden aikana 297 kpl. Suositus jälkeläisten maksimimäärälle on pienilukuisissa roduissa 2–3 pentuetta tai 5 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä, eli dandeissa tämä suositus 4 vuoden jälkeläismäärässä on noin 6 jälkeläistä per koira. Tilastollisesti voidaan siis todeta, että Suomessa useita koiria on käytetty merkittävästi enemmän jälkeläismäärän mukaan laskettuna. Urosten osalta käyttöikä voi dandeissa olla jopa noin kahden sukupolven eli 8 vuoden mittainen, eli tilastollisesti jälkeläismäärää katsottaessa pitäisi huomioida pentueiden/pentujen kokonaismäärä koiran koko elinaikana. Pieni positiivinen piirre urosten kohdalla on kuitenkin se, että käytetyimpien urosten listalla ei juurikaan ole lähisukuisia koiria.

Taulukko 5. Rodun pentujen rekisteröintimääriä eri maissa. Suomen ja Ruotsin luvut sisältävät myös ko. vuonna rekisteröidyt tuontikoirat.

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Suomi	28	14	33	34	41	24	24	41	16
Ruotsi	29	20	21	33	30	41	15	22	28
Englanti	145	130	91	88	144	105	120	98	151
Saksa	n/a	n/a	11	10	n/a	32	22	42	29
Tsekki	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	27	15	27
USA	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	32	22	42	29

Maailmanlaajuisesti dandeilla jalostuspohja on pieni. Populaatiota kaventavana tekijänä voidaan todeta, että Euroopassa ja Venäjällä on pitkälti samoja sukulinjoja. Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa/Uudessa Seelannissa on jo jonkin verran eri sukulinjoja. Lukuisat tuonnit eri maanosien välillä ovat kuitenkin sekoittaneet linjoja keskenään niin että on todella vaikeaa löytää täysin vieraita, uusia sukulinjoja.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä sanoo dandien luonteesta seuraavaa:

Ominaispiirteet: *Reipas ja tarmokas terrieri.*

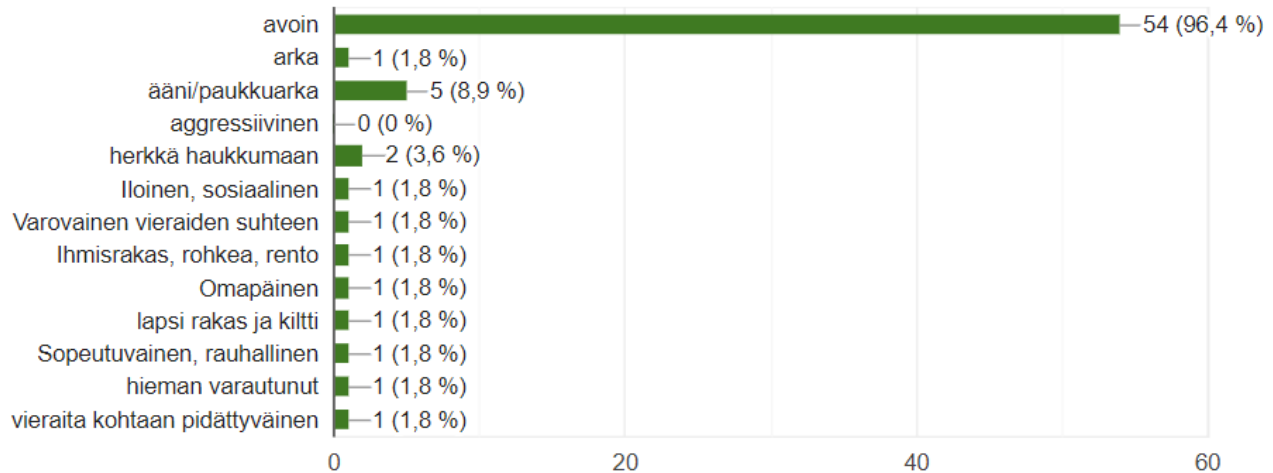
Käyttäytyminen/luonne: *Itsenäinen, erittäin älykäs, päättäväinen, sinnikäs, tunteikas, ihmisrakas ja omanarvontuntoinen.*

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Vuoden 2017 terveystarkastuksessa saatiin luonnetta koskeviin kysymyksiin vastaukset 56 koirasta. Kyselyssä vastaajille esitettiin vaihtoehtoina

- avoin
- arka
- ääni/paukkuarka
- aggressiivinen
- muu

Näistä oli mahdollista valita yksi tai useampi vaihtoehto, ja kohdassa "muu" pystyi lisäämään omia määreitä. Tulokset on esitetty seuraavassa kuvassa.

Tulosten perusteella dandien luonteissa ei tällä hetkellä ole merkittäviä ongelmia. Lähes kaikki koirat arvioitiin luonteeltaan avoimiksi, joukossa oli vain yksi arka eikä yhtään aggressiivista yksilöä. Viiden koiran kerrottiin olevan paukkuarkoja, muutama arvioitiin hieman varautuneeksi uusia ihmisiä ja tilanteita kohtaan tai haukkuherkäksi.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun käyttötarkoitus on vuosien varrella muuttunut, ja nykyisin se on useimmiten seurakoira eikä pienriistan ja tuholaisten metsästyksen käytettävä rotu. Monilla yksilöillä on kuitenkin edelleen nämä vaistot tallella. Käyttökokeita rodulle ei ole.

MH-kuvauksiin ei ole osallistunut yhtään koira. Luonnetestissä koiria on käytetty 1990-luvulta lähtien seuraavin tuloksin:

Vuosi	Osallistuneita	Pisteet
1994	2	25 / 0
1997	1	80
1998	4	163 / 71 / 155 / 84
1999	2	95 / 172
2001	1	175
2002	1	46
2006	1	125
2009	2	-9 / 140
2010	1	93
2014	1	68
2015	2	123 / 113

Rodulle ei ole määritelty ihanneprofiilia.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Terveys- ja luonnekyselyssä ei tullut esille yksinoloon liittyviä ongelmia kuten eroahdistusta. Tiedossa kuitenkin on, että tätä rodussa joillain yksilöillä esiintyy. Kuolinsyytilastossa on yhden koiran lopettamisen syyksi ilmoitettu käyttäytymisongelmana salakavaluus tai arvaamattomuus, mutta tietoa ei ole, kohdistuiko tämä ihmisiin vai koiriin.

Viitaten edelliseen kohtaan 4.2.2. luonneongelmia rodussa esiintyy vain vähän.

Syksyllä 2017 tehdyn terveystutkimuksen vastausten mukaan (koski 33 narttua) lisääntymiseen liittyviä asioita on avattu seuraavassa kappaleessa 4.3.4.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Paukkeiden ja kolinoiden aiheuttama stressi- tai pelkotila on koiralle raskasta, varsinkin jos se on jatkuvaa tai toistuu usein. Tutkimusten mukaan paukkuarkuus ja herkkyys sille on periytyvää (mm. Goddard & Beilharz 1986, Applied Animal Behaviour Science sekä Bartlett 1976, Thesis, Rutgers University), joten kasvattajien tulisi kiinnittää tähän erityistä huomiota yhdistelmiä suunniteltaessa. Kahta paukkuarkaa koiraa ei tulisi yhdistää eikä todella voimakkaasti paukkuarkaa koiraa pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

Myös ihmistä kohtaan aggressiivisesti käyttäytyvät tai todella arat koirat tulee jättää kokonaan jalostuksen ulkopuolelle.

Uusimman kyselytutkimuksen mukaan voitaneen arvioida, että rodun tämän hetkinen luonne on pääosin kunnossa ja vastaa rotumääritelmää, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Jalostuksessa onkin tärkeää vaalia dandien rodunomaista luonnetta.

Rodun harrastajia on rohkaistu käyttämään koiriaan virallisissa testeissä, mutta kiinnostus on ollut vähäistä: vuosien 2009–2018 aikana viralliseen luonnetestiin on osallistunut yhteensä 6 koiraa, MH-kuvauksiin ei yhtään. Näyttelylomakkeiden luonnemainintoja ei ole kerätty tai tilastoitu.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

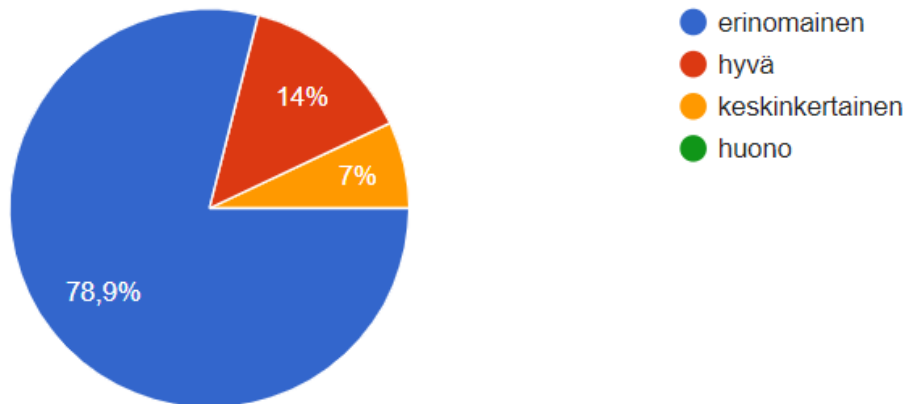
Dandiedinmontinterrieri ei kuulu PEVISAan, joten pakollisia terveystutkimuksia ei ole.

Muutamit kasvattajat ja yksittäiset koiranomistajat ovat vapaaehtoisesti käyttäneet koiriaan, erityisesti jalostuskoiria, lähinnä silmä- ja polvitarkastuksissa sekä silmien gonioskopiatutkimuksessa. Muutamia sydänkuunteluja on myös tehty.

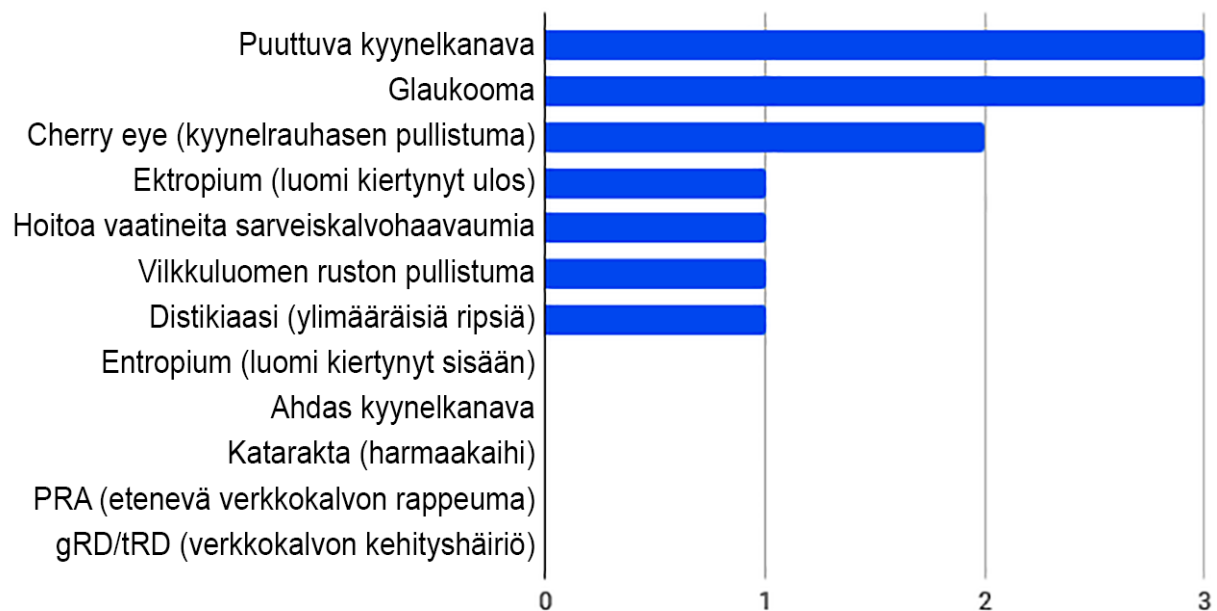
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Vuoden 2017 terveys- ja luonnekyselyssä koirien omistajille ja kasvattajille. Vastaukset saatiin 57 koirasta, joiden terveys arvioitiin valtaosin erinomaiseksi, 8 hyväksi ja 4 keskinkertaiseksi.

Koiran yleisterveys on:

Toistuvia silmätulehduksia oli esiintynyt vain yhdellä ja toistuvia korvatulehduksia kahdella koiralla. Silmätauti- ja korvatautien osalta raportoitiin puutteellista kyynelkanavaa (3), glaukoomaa (3), kirsikkasilmää (2), sekä yksittäistapauksina muita silmäongelmia, jotka on listattu seuraavassa kuvassa.

Taulukko 6. Viralliset silmätutkimukset 2009–2018 (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

Vuosi	Rekisteröityjä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2009	41	13	32 %	8	62 %
2010	16	4	25 %	2	50 %
2011	41	17	41 %	9	53 %
2012	24	12	50 %	10	83 %
2013	25	10	40 %	5	50 %

2014	41	11	27 %	9	82 %
2015	34	10	29 %	5	50 %
2016	33	14	42 %	8	57 %
2017	14	5	36 %	2	40 %
2018	28	2	7 %	1	50 %

Taulukko 7. Viralliset silmätutkimukset, diagnoosit 2009–2018 (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	6
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	55
Gonioskopia, epävirall. tulos, terve	3
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, ei todettu	13
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, kohtalainen	1
ICAA Kammiokulman poikkeavuus, lievä	5
Kaihin laajuus, lievä	2
Kortikaalinen katarakta, todettu	2
Makroblepharon/silmäluomen ulospäin kiertyminen, todettu	1
Posterior polaarinen katarakta, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	14
RD, multifokaali, todettu	2
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	11
Silmämuutosten vakavuus, lievä	9
Silmämuutosten vakavuus, vakava	1
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, diagnoosi avoin	3
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, fibrae latae todettu	2
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, laminae todettu	12
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, oclusio todettu	2
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, terve	30

Taulukko 8. Polvitutkimukset 2009–2018 (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	operoitu	Yhteensä
2009	34	5	0	0	0	0	0	5
2010	23	3	2	0	0	0	0	5
2011	32	5	1	0	0	0	0	6
2012	34	4	0	0	0	0	0	4
2013	31	4	1	0	0	0	0	5
2014	32	4	0	0	0	0	0	4

2015	39	5	1	0	0	0	0	6
2016	24	3	1	1	0	0	0	5
2017	19	1	0	0	0	0	0	1
2018	28	1	0	0	0	0	0	1
Yhteensä	296	35	6	1	0	0	0	42

Huomattavaa on, että dandien terveydentilassa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta kun verrataan vuoden 2007–2012 JTO:n ja syksyllä 2017 tehdyn terveys- ja luonnekyselyn tuloksia.

Vaikka dandie onkin suhteellisen terve rotu, sillä esiintyy muutamia **rotutyypillisiä sairauksia** joihin kasvattajien tulee erityisesti kiinnittää huomiota jalostuskoiria valitessaan. Koska rotu on populaatioltaan pieni, eri maiden kasvattajat joutuvat painimaan samojen ongelmien kanssa.

Glaukooma – silmäpainetauti

Glaukoomassa silmän sisäinen paine kohoaa normaalia korkeammaksi. Glaukoomaa esiintyy useaa eri tyyppiä, joista yleisin dandiella on ns. ahdaskulmaglaukooma.

Silmän värikalvon ja sarveiskalvon kulmauksessa sijaitsee nk etukammiokulma. Etukammiokulman syvennyksessä on kampamainen rakenne, jota kutsutaan pektinaattiligamentiksi. Silmän sisäisen nesteen eli kammionesteen tulisi virrata vaivatta pektinaattiligamentin läpi. Jos se tukkeutuu esim. tulehduksen vuoksi, seurauksena voi olla ns. äkillinen glaukoomakohtaus: paine nousee nopeasti aiheuttaen kovaa kipua, silmän punoitusta ja näön hämärtymistä.

Pektinaattiligamenttidysplasia on synnynnäinen ja usein iän myötä paheneva pektinaattiligamentin ja etukammiokulman kehityshäiriö, jossa ligamentin kampamaiset osat ovat paksuuntuneet (fibrae latae) ja / tai pektinaattiligamentti muodostaa normaalin kampamaisen rakenteen sijasta paikallisesti tai laajemmin yhtenäisiä kudoslevyjä (laminae). Etukammiokulma voi olla hyvin matala tai sulkeutunut (occlusio). Em. muutokset voivat estää silmän sisäisen nesteen normaalin virtauksen jolloin silmänpaine nousee, kehittyä primaari glaukooma eli silmäpainetauti. Mitä vakavammat muutokset etukammiokulmassa on, sitä todennäköisemmin yksilö sairastuu jossain elämän vaiheessa glaukoomaan.

Kammiokulman rakenteen näkee gonioskopia-tutkimuksessa, jossa potilaan etukammiokulmat tarkastetaan paikallispuudutussilmätipan jälkeen sarveiskalvon päälle asetetun erikoislinssin (goniolinssin) avulla. Gonioskopia on kivuton toimenpide, joka voidaan tehdä potilaalle yleensä ilman rauhoitusta.

Fibrae latae ja lamina -diagnoosin saaneita yksilöitä voi käyttää perustellusta syystä jalostukseen. Occlusio-diagnoosin saaneita yksilöitä ei pidä käyttää jalostukseen.

Englannissa tehtyjen tutkimusten mukaan dandiedinmontinterrieri on rotuna erikoistapaus, koska muilla roduilla kammiokulma pysyy samana koko koiran iän kun taas dandiella se voi muuttua iän myötä ahtaammaksi. Tästä syystä glaukooma esiintyy rodussamme usein vasta iäkkäämmillä koirilla. Dandien tapauksessa kertatutkimus ei riitä, vaan olisi suositeltavaa tehdä tutkimus parin vuoden välein. (Dr. J. Sampson, UK Kennel Club KC Genetics Coordinator and Member of the BVA/KC/ISDA Eye Panel).

Glaukooman ehkäisemisen kannalta koirien ja niiden lähisukulaisten silmien tutkiminen on tärkeää, ja lisäksi voisi olla aiheellista etsiä jalostuskäyttöön iäkkäämpiä, edelleen silmiltään terveitä uroksia. Vaikka glaukooman tarkka periytymistapa ei olekaan tiedossa, sen katsotaan olevan rodussa perinnöllinen sairaus.

Kirsikkasilmä – Cherry eye

Vilkkuluomen alla oleva kyynelrauhanen tulehtuu ja pullistuu näkyviin vilkkuluomen alta. Pullistunut vilkkuluomi voidaan joutua leikkaamaan.

Puutteellinen kyynelkanavan aukko – Atresia punctae

Synnynnäinen kehityshäiriö, jossa ala- ja/tai yläluomen kyynelkanavan aukko puuttuu tai on selvästi normaalia pienempi. Tyypillinen oire on normaalia runsaampi kyynelehtiminen. Hoitona on tarvittaessa aukon kirurginen avaus. Tämän diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Kilpirauhasen vajaatoiminta – Hypotyreoosi

Kilpirauhasen erittämät hormonit trijodotyroksiini T3 ja tyroksiini T4 vaikuttavat koko aineenvaihduntaan. Aivolisäke säätelee sen toimintaa kilpirauhasta stimuloivan TSH-hormonin avulla. Vajaatoiminta syntyy, kun kilpirauhanen ei enää pysty erittämään riittävästi T4- ja T3-hormoneja.

Sairaus ilmenee useimmiten keski-ikäisillä ja sitä vanhemmilla koirilla. Hoito kestää koiran loppuikänsä ja ennuste on yleensä hyvä.

Cushingin tauti – Hyperadrenokortikoidismi

Lisämunuaisen kuorikerros tuottaa liikaa kortisoli-hormonia. Tämän häiriön syytä voi olla esimerkiksi kasvain joko aivolisäkkeessä (85–90 % tapauksista), joka valvoo ja säätelee lisämunuaisen toimintaa, tai itse lisämunuaisen kuorikerroksessa (10–15 % tapauksista).

Tautia tavataan lähinnä keski-ikäisillä tai sitä vanhemmilla (yli 6 v.) koirilla ja hoito kestää koiran koko loppuelämän.

Välilevytyrä

Välilevytyrä eli välilevynpullistuma esiintyy dandiedinmontinterriereillä useimmiten suhteellisen lievänä. Hoito on yleensä auttanut hyvin, pahimmissa tapauksissa on käytetty leikkaushoitoa.

Polvilumpion sijoiltaanmeno – Patellaluksaatio

Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora (niukasti kulmautunut) takaraaja. Vika on periytyvä ja synnynnäinen, sillä polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Patellaluksaatio jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. I-aste on tavallisesti oireeton eikä kaipa hoitoa. II- ja III-asteessa havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia: ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa eikä tukeudu sillä maahan (polvilumpio luiskahtanut pois paikoiltaan) ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio palautunut paikoilleen). IV-asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen. Polvitutkimus ei kerro koiran riskistä sairastua ristisideongelmaan.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 9. Ilmoitetut kuolinsyyt vuoden 2018 loppuun asti (lähde: SKL jalostustietojärjestelmä)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	15 vuotta 11 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 7 kuukautta	18
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 7 kuukautta	2
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	5 vuotta 4 kuukautta	4
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 11 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	5 vuotta 0 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	4
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 2 kuukautta	6
Selkäsairaus	7 vuotta 7 kuukautta	3
Silmäsairaus	7 vuotta 10 kuukautta	13
Sisäeritysrauhasten sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	3
Sydänsairaus	11 vuotta 0 kuukautta	5
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 6 kuukautta	7
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 2 kuukautta	29
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	11 vuotta 4 kuukautta	7
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 0 kuukautta	20
Kaikki yhteensä	9 vuotta 7 kuukautta	124

Yllä olevassa taulukossa on listattuna kaikki raportoidut kuolinsyyt vuoden 2018 loppuun asti. Suurin yksittäinen ilmoitettu kuolinsyy on vanhuus; muutamassa tapauksessa on lisäksi annettu lisätietona esim. sydämen pettäminen hellesäällä tai lopetus huonon yleiskunnon vuoksi. Seuraavaksi suurimpana ryhmänä ovat erilaiset syöpäsairaudet, jotka ovat enimmäkseen osuneet iäkkäämpien koirien kohdalle: puolet ilmoitetuista syöpään kuolleista/lopetetuista olivat yli 10-vuotiaita. Yksittäisenä syöpätyyppinä esille kohoaa lymfooma, joka ilmoitettiin kuolinsyyksi neljässä tapauksessa, ja merkittävää on että kyseessä oli keskimäärin nuoremmat koirat (4–10 v) kuin muiden syöpien kohdalla.

Huolestuttavaa on silmäsairauksien ja nimenomaan glaukooman esiintyminen kolmanneksi tärkeimpänä kuolinsyyinä. Havaittavissa on, että dandien glaukooma tyyppillisesti puhkeaa vasta koiran ollessa jo muutaman vuoden ikäinen: nuorin glaukooman vuoksi lopetettu koira oli näiden tietojen mukaan 5-vuotias, useimmat vähintään pari vuotta vanhempia.

Kuolinsyyyn ollessa virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus oli kyseessä useimmiten kohtutulehdus eli pyometra (5 tapausta) ja nimenomaan iäkkäämmillä nartuilla, nuorin tapauksista oli iältään 8 vuotta 8 kuukautta.

4.3.4 Lisääntyminen

Rodun pentuekoko on pysynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin samana, noin 3,5 pentua. Syksyllä 2017 tehdyn terveystarkastuksen vastausten mukaan astutetuista 33 nartusta neljä on jäänyt tyhjäksi. Omistajat ovat arvioineet syyksi pääsääntöisesti liian aikaisen astutusajankohdan. Tiinehtymisvaikeuksia ei rodussa voi sanoa yleisesti olevan. Kyselyssä juoksuväliksi arvioitiin keskimäärin 6 kk, mutta jonkin verran esiintyi myös lyhyempiä juoksuvälejä. Tämä lisää jonkin verran kohtutulehduksen riskiä.

Tässä otoksessa 5 narttua oli keisarinleikattu. Pääsyyinä näissä synnytyskanavan tukkinut kuollut pentu. Katy M. Evansin & Vicki J. Adamsin Englannissa tehdyn tutkimuksen "Proportion of litters of purebred dogs born by caesarean section" (Journal of Small Animal Practice Vol 51, February 2010) mukaan dandie on niiden kymmenen rodun joukossa, jotka useimmin tarvitsivat keisarinleikkausta: peräti 41,5 % pentueista syntyi leikkausteitse. Tutkimuksen pohjalla olleet tiedot oli kerätty v. 2004 kasvattajilta, jotka olivat rekisteröineet vähintään 10 pentuetta, ja dandien kohdalla leikkauksen syynä mainittiin useimmiten polttoheikkous ja/tai synnytyskanavaan juuttunut pentu. Tässä ja aiemmassa terveystarkastuksessa saatujen tietojen perusteella syyt keisarinleikkaukseen ovat Suomessa samansuuntaiset kuin mainitussa tutkimuksessa, mutta keisarinleikkaukset eivät meillä ole läheskään yhtä yleisiä.

Kokonaisuutena rodussa ei ole raportoitu merkittäviä ongelmia synnytysten eikä pentujen hoidon suhteen. Kyselyssä pentueiden koko on ollut 2–6 ja keskiarvolla vastaa siten Jalostustietojärjestelmän pitkän aikavälin keskiarvoa. Pennut ovat syntyneet 60–63 tiineysvuorokautena. Pentujen syntymäpaino on vaihdellut 200–300 gramman välillä. Tässä otoksessa 4 pentua raportoitiin syntyneen kuolleena ja 3 kuolleen alle viikon ikäisenä. Kokonaisuutena rodun pentukuolleisuus on melko alhainen, samoin kuin epämuodostuneet pennut.

Vaikka astumishalukkuutta onkin, ruumiinrakenteen vuoksi varsinkin kokemattomat urokset saattavat kaivata fyysistä tukea ennen kuin astuminen onnistuu: lyhyillä eturaajoilla uros ei välttämättä saa kunnon otetta nartun vahvasta rintakehästä ja lisäksi sen oma eturinta voi vaikeuttaa pysymistä sopivassa kohdassa, jolloin pieni avustaminen voi olla tarpeen.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodun rakenteeseen kuuluu suhteellisen pitkä selkä ja lyhyet jalat eli kyseessä on kondrodystrofinen rotu, mikä altistaa erilaisille selkäongelmille kuten välilevypullistumille. Osa näistä joudutaan leikkaamaan, osa paranee pitkällä lepoaikailla. Tehdyssä terveystarkastuksessa selkäongelmat eivät korostu, mutta rodun piirissä tapahtuvasta yleisestä keskustelusta saa vaikutelman, että selkäongelmat saattavat olla yleistymässä.

Selkäongelmien välttämiseksi on kiinnitettävä huomiota koirien terveeseen rakenteeseen: ei tule pyrkiä ylipitkään koiraan, vaan tavoitteena tulee olla mahdollisimman pitkä rintakehä ja suhteellisen lyhyt lanneosa. Kun koiran rakenne on kunnossa, se pystyy liikkumaan vaivattomasti jolloin se on myös helpompi pitää hyvässä lihaskunnossa. Lisäksi varsinkin pentujen ja nuorten koirien tulisi päästä liikkumaan riittävästi ja omatahtisesti vaihtelevissa maastoissa, jotta niiden fyysikka ja koordinaatiokyky kehittyvät hyvin. Näin voidaan ainakin jossakin määrin ehkäistä selkä- ja nivelongelmien syntymistä.

Dandien kohdalla sekä kasvattajien että omistajien kannattaa lisäksi kiinnittää entistä enemmän huomiota myös etuosan rakenteeseen. Kaikilla roduilla etuosa kantaa selvästi takaosaa suuremman osan koiran painosta, ja suhteellisen suuren pään sekä kaivamiseen kehitettyjen eturaajojen vuoksi tämä vain korostuu dandiessa. Tämän vuoksi on tärkeää, että dandiella on sopivasti kulmautunut ja tiivis etuosa.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Tiedossa olevia rotukohtaisia esiin nostettavia sairauksia ovat glaukooma sekä selkäongelmat. Glaukooman tarkka syy ei ole tiedossa; kyse lienee silmän sisäisestä rakenteesta, joka altistaa silmän kammiokulman muutoksille. Kyseessä on siis erittäin todennäköisesti perinnöllinen alttius. Tutkimustyötä on jatkuvasti menossa eri puolilla maailmaa.

4.4. Ulkomuoto

Alkuperämaa: Britannia.

Yleisvaikutelma: Tunnusomainen pää, jossa kaunis, silkkimäinen karvapeite ja suuret, älykkäät silmät; vastaavasti runko on pitkä, matala ja näätämainen. Lyhyet ja voimakkaat raajat. Säänkestävä karvapeite.

Ominaispiirteet: Reipas ja tarmokas terrieri.

Käyttäytyminen/luonne: Itsenäinen, erittäin älykäs, päättäväinen, sinnikäs, tunteikas, ihmisrakas ja omanarvontuntoinen.

Pää: Voimakaspiirteinen ja suuri, mutta suhteessa koiran kokoon. Lihakset ovat erittäin hyvin kehittyneet, etenkin yläleuassa. Päässä on hyvin pehmeä ja silkkimäinen karvapeite, joka ei rajoitu pelkästään päätupsuun. Kuonon suhde kalloon on 3:5.

Kallo-osa: Leveä ja kapenee silmiä kohti; etäisyys silmän sisänurkasta kallon takaosaan on suunnilleen sama kuin korvien väli. Otsa on selvästi holvautunut.

Kirsu: Väriltään musta.

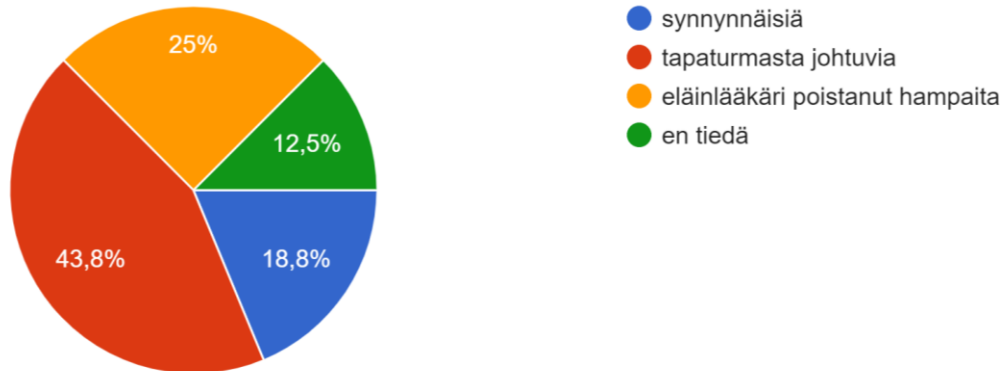
Leuat/hampaat/purenta: Voimakkaat leuat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta, ts. ylähampaat asettuvat tiiviisti alahampaiden eteen ja ovat kohtisuorassa leukoihin nähden. Kaikki poikkeamat leikkaavasta purennasta ovat vakavia virheitä. Hampaat ovat hyvin voimakkaat, varsinkin kulmahampaat, jotka ovat epätavallisen suuret pienelle koiralle. Kulmahampaat asettuvat tiiviisti toisiaan vasten ja antavat mahdollisimman suuren kiinnipito- ja puruvoiman.

Suun sisäpuoli on väriltään musta tai tumma. Posket: Kapenevat vähitellen kohti syvää ja voimakasta kuonoa.

Silmät: Syvän tumman pähkinänruskeat, etäällä toisistaan ja matalalle sijoittuneet. Silmät ovat suuret, kirkkaat, täyteläiset ja pyöreät mutta eivät ulkonevat. Korvat: Riippuvat, alas kallon takaosaan ja etäälle toisistaan kiinnittyneet, poskenmyötäiset ja tyvestä hivenen ulkonevat. Korvalehti on kiinnityskohdastaan leveä ja kapenee lähes teräväksi, korvalehden etureuna laskeutuu kiinnityskohdastaan kärkeen asti lähes suoraan alaspäin. Korvarusto ja -nahka ovat hyvin ohuet. Korvan pituus on 7,5–10 cm. Korvien väri on sopusuunnassa rungon värin kanssa. Pippurinvärisen koiran korvissa on pehmeä, suora, tumma (joskus lähes musta) karva. Sinapinvärisen koiran korvissa karva on sinapinväristä, hivenen tummempaa kuin rungossa mutta ei mustaa. Kummallakin värimuunnoksella tulee olla korvissa ohut, vaalean karvan muodostama tupsu, joka alkaa n. 5 cm päässä korvalehden kärjestä ja tekee korvasta rodunomaisen. Korvatupsun väri ja karvanlaatu ovat lähes samat kuin päätupsussa. Korvatupsut saattavat olla täysin kehittyneet vasta yli 2-vuotiaalla koiralla.

Terveyskyselyssä tuli ilmi seuraavanlaisia hampaisiin ja purentaan liittyviä asioita: 79 prosentilla (45 koiraa) oli kaikki hampaat, yksi tai useampi puuttui siis 12 koiralta. Suurimmalla osalla eli 46 koiralla oli normaali leikkaava purenta, alapurentaisia oli 6, lisäksi ylä-, tasa- ja ristipurenta oli kukin yhdellä koiralla.

Hammaspuutokset olivat:

Raajat:

Eturaajat: Yleisvaikutelma: Lyhyissä eturaajoissa on erittäin hyvin kehittyneet lihakset ja luusto. Eturaajat ovat etäällä toisistaan ja rintakehä laskeutuu selvästi niiden väliin. Koiran seistessä käpälät osoittavat suoraan eteenpäin tai hivenen ulospäin. Käyrät eturaajat ovat vakava virhe. Lavat: Viistot ja taakse sijoittuneet, mutta eivät liioitellun lihaksikkaat. Olkavarret: Jatkavat rintakehän linjaa. Käpälät: Pyöreät ja paksupäkiäiset. Kynnet ovat tummat, sävy vaihtelee rungon karvapeitteen värin mukaan. Litteät tai harottavat käpälät ovat vakava virhe.

Takaraajat: Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat hieman eturaajoja pitemmät ja melko kaukana toisistaan, mutta eivät luonnottoman leveäasentoiset. Reidet: Hyvin kehittyneet. Polvet: Hyvät polvikulmaukset. Kintereet: Matalat. Välijalat: Mahdolliset kannukset poistetaan tavallisesti. Käpälät: Etukäpäliä pienemmät, muutoin samanlaiset.

Liikkeet: Voimakkaat ja suorat. Voimakas takaraajan työntö tekee liikkeistä joustavat, vapaat ja vaivattomat, etuaskel on eteen ulottuva. Kankeat, jäykät, pomppivat tai kierteiset liikkeet ovat vakava virhe.

Karva: Erittäin tärkeä rotupiirre. Kaksinkertainen karvapeite, jossa pehmeä, pellavainen pohjavilla ja kovempi peitinkarva, joka ei saa olla kankeaa vaan tuntuu koskettaessa karhealta. Karvapeitteen tulee olla selässä yhtenäinen, ei jakautunut; karhean karvan näkyessä pehmeämmän pohjavillan seasta karvapeite näyttää kuin lyijykynällä piirrettyltä. Eturaajoissa on n. 5 cm pitkät hapsut. Hännän yläpuolen karva on kankeaa, alapuolen pehmeämpi karva muodostaa sievän viirin.

Väri: Pippuri tai sinappi.

Pippuri: Väri vaihtelee tumman sinertävänmustasta vaalean hopeanharmaaseen, keskisävyt ovat toivotuimmat. Rungon väri ulottuu selvästi lapojen ja lonkkien alapuolelle ja sulautuu vähitellen raajojen ja käpälien väriin, joka vaihtelee rungon värin mukaan voimakkaan punaruskeasta vaalean kellanruskeaan. Tuuhea, hopeanvalkoinen päätupsu. **Sinappi:** Väri vaihtelee punertavanruskeasta vaalean kellanruskeaan. Tuuhea, kermanvalkoinen päätupsu, raajat ovat hivenen päätä tummemmat. Kummallakin värimuunnoksella eturaajojen hapsutus on jonkin verran vaaleampaa kuin raajan etupuolella oleva karva. Hieman valkoista väriä

rinnassa ja valkoiset kynnet sallitaan; valkoiset käpälät ovat virhe. Hännän alapuolen karva on vaaleampaa kuin yläpuolen karva, jonka tulee olla tummempaa kuin rungossa.

Paino: Hyvässä työkunnossa olevan koiran paino on 8–11 kg. Alhaisemmat painot ovat toivotuimmat.

Virheet: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuina virheen vakavuuteen.

Huom: Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

Dandien ulkomuodollinen taso on Suomessa korkea. Rodun näyttelyaktiivisuus on kasvanut viimeisen viiden vuoden aikana. 2010-luvun alussa näyttelytuloksia rodulla oli vuosittain alle 200, nyt 250–300. Valtaosa tuloksista on erinomaisia, joitain kymmeniä erittäin hyvä-laatuarvosteluja sekä muutama hyvä-laatuarvostelu.

Kasvattajien kannattaa kiinnittää huomiota karvanlaatuun: kyseessä on nypittävä, karheaturkkinen rotu, jota ei kuulu trimmata kauttaaltaan saksin. Erittäin runsas, pumpulimaisen pehmeä tehostekarva on yleistynyt rotukehissä, mutta se on näyttävyydestään huolimatta virheellinen ja kotikoiralla myös työläs.

Rotuyhdistys ei järjestä erillisiä jalostustarkastuksia.

Vaikka rotua ei enää käytetä sen alkuperäiseen tehtävään eli pienriistan metsästykseen, on tärkeää säilyttää rotumääritelmän mukainen rakenne ja ulkomuoto.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut voimassa 2007–2012, ja se oli myös rodun ensimmäinen ensimmäinen tavoiteohjelma. Seuraavassa taulukossa tarkastellaan siinä esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

TAVOITE	TOIMENPIDE-EHDOTUKSET 2007	TOTEUTUMA
Rotu: Populaation koon kasvattaminen ja geenipoolin kutistumisen pysäyttäminen.	Rotu: Jalostusmateriaalia laajennetaan käyttämällä vierassukuisia tuontikoiria sekä kannustamalla laajakatseisuuteen siitoskoiria valittaessa: kaikkien käytettävien koirien ei tarvitse olla ulkomuodollisesti erinomaisia. Suositellaan että kasvattajat pitäisivät tavoitteena alle 6,25 % sukusiitosastetta (SKL:n suositus). Suositellaan että uroksia ja narttuja käytettäisiin jalostukseen suunnilleen yhtä paljon ja vältettäisiin uusintayhdistelmiä. Lisäksi suositellaan, että yhdellä koiralla olisi enintään 3 pentuetta.	Tuontikoiria on käytetty tilastojen mukaan jalostukseen noin puolessa pentueissa. Sukusiitos-% on keskiarvona pysynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana vuositasolla alle SKL:n suosituksen. Viimeisen 4 vuoden aikana pääsääntöisesti yksittäisissä pentueissa sukusiitos-% on jäänyt alle suosituksen. Joillain koirilla on enemmän kuin 3 pentuetta.

Luonne: Huomion kiinnittäminen koirien hermorakenteeseen ja heikkojen luonteiden karsiminen.	Luonne: Kannustetaan omistajia käyttämään koiriaan mahdollisuuksien mukaan luonnetesteissä. Toivotaan että kasvattajat suosivat valinnoissaan hyväluonteisia, tasapainoisia koiria ja välttävät kahden tunnetusti hermostuneen koiran yhdistämistä.	Luonnetestejä on tehty vain muutamia. 2014 1 kpl ja 2015 2 kpl.
Terveys: Yleisen terveystilanteen pysyminen vähintään nykyisellä tasolla	Terveys: Suositellaan että kasvattajat tutkituttaisivat jalostuskoiriensa terveyden, erityisesti silmät. Suositellaan tiedottamaan jalostustoimikunnalle ilmenevistä sairauksista.	Terveystutkimusten määrä jalostukseen käytetyillä koirilla ei liene kasvanut. Sairausilmoituksia ei jalostustoimikunnalle ole juurikaan tullut muutoin kuin terveystutkimusten kautta.
Ulkomuoto: Oikeantyyppinen, nykyistä keskikokoa hieman pienempi terrieri jolla kuitenkin on vahva luusto ja terveet liikkeet	Ulkomuoto: Suositellaan välttämään sellaisen koiran jalostuskäyttöä, jolla on jokin rotumääritelmän mukaan hylkäävä virhe. Suositellaan lisäksi, että jos koiraa käytetään jalostukseen useammin kuin kerran, sen tulee olla saanut näyttelystä vähintään EH.	Koirilla joilla enemmän kuin 1 pentua on lähes kaikilla näyttelytulokset.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Seuraavan viiden vuoden aikana tavoitteena on jatkaa edellisessä JTOssa tunnistettuja tärkeimpiä asioita.

TAVOITE	TOIMENPIDE
JALOSTUSPOHJA: Populaation koon edelleen kasvattaminen ja geenipoolin kutistumisen pysäyttäminen	JALOSTUSPOHJA: Jalostusmateriaalia laajennetaan käyttämällä vierassukuisia tuontikoiria sekä kannustamalla laajakatseisuuteen siitoskoiria valittaessa: kaikkien käytettävien koirien ei tarvitse olla ulkomuodollisesti erinomaisia. Suositellaan että kasvattajat pitäisivät tavoitteena alle 6,25 % sukusiitosastetta (SKL:n suositus). Suositellaan että uroksia ja narttuja käytettäisiin jalostukseen suunnilleen yhtä paljon ja vältettäisiin uusintayhdistelmiä. Lisäksi suositellaan, että yhdellä koiralla olisi elinaikanaan enintään 2 pentua/7 pentua.
LUONNE: Huomion kiinnittäminen koirien hermorakenteeseen ja heikkojen luonteiden (arka, aggressiivinen) karsiminen pois jalostuskäytöstä.	LUONNE: Toivotaan, että kasvattajat suosivat valinnoissaan hyväluonteisia, tasapainoisia koiria ja välttävät tunnetusti hermostuneiden koirien jalostuskäyttöä.

<p>TERVEYS: Tavoitteena säilyttää vähintään nykyisellään.</p>	<p>TERVEYS: Suositellaan että kasvattajat tutkituttaisivat jalostuskoiriensa terveyden, erityisesti silmät, sekä käyttävät jalostukseen vain terverakenteisia, hyväkuntoisia koiria. Suositellaan tiedottamaan jalostustoimikunnalle erilaisista ilmenevistä sairauksista rodun terveystilanteen ymmärryksen ylläpitämiseksi.</p>
<p>LISÄÄNTYMINEN: Säilyttää rodun luonnollinen lisääntymiskyky mm. luonnollisen synnytyksen osalta.</p>	<p>LISÄÄNTYMINEN: Suositellaan, että kasvattajat eivät käytä toistuvasti jalostukseen yksilöitä jotka eivät pysty synnyttämään itse esim. heikkojen polttojen takia. Astumishaluttomat urokset tulee sulkea pois jalostuksesta.</p>
<p>ULKOMUOTO: Oikeantyyppinen, nykyisen kokoinen terrieri jolla kuitenkin on vahva luusto ja terveet liikkeet.</p>	<p>ULKOMUOTO: Suositellaan välttämään sellaisen koiran jalostuskäyttöä, jolla on jokin rotumääritelmän mukaan hylkäävä virhe. Suositellaan lisäksi, että jos koiraa käytetään jalostukseen, sen tulee olla saanut näyttelystä vähintään EH eli kaikkien jalostukseen käytettävien koirien ei tarvitse olla erinomaisia tai näyttelyssä käyneitä.</p>

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Rotuyhdistys suosittelee kasvattajia noudattamaan jalostuksen tavoiteohjelmaa.

Yksittäisen koiran pentuemäärän suositellaan olevan enintään 2 pentuetta tai 7 pentua. Kasvattajien tulisi suosia mahdollisimman paljon eri uroksia ja narttuja ja välttää samojen yhdistelmien uusimista ilman erittäin painavaa syytä.

Myös pentueiden sukusiitosaste tulisi pitää mahdollisimman alhaisena perinnöllisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Arkoja tai aggressiivisia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Jalostukseen käytettävät koirat tulee silmätarkastaa (ml. gonioskopia), samassa yhteydessä voi rutiinitarkastuksena tehdä myös polvitarkastuksen. Myös selkätarkastus on suositeltavaa jalostuskoirille, varsinkin jos niiden lähisuvussa on esiintynyt selkäongelmia.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotuyhdistys tekee yhteistyötä Suomen Kennelliiton ja rotujärjestön kanssa, jakaa tietoa JTO:sta sekä pyrkii järjestämään kasvattaja- ja jalostuspäivän muutaman vuoden välein. Lisäksi rotuyhdistyksen jalostustoimikunta tarjoaa neuvontaa uusille kasvattajille. Jalostustoimikunta järjestää myös erikoiskoulutusta uusille ja jo toimiville ulkomuototuomareille. Toimikunta tekee terveystarkastuksia sekä pitää yhteyttä muiden maiden rotujärjestöihin.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

<p>Vahvuudet:</p> <p>Rotu: Luonne: Keskimäärin hyvät luonteet. Sopeutuvainen, yhteiskuntakelpoinen. Persoonallinen, reipas rotu. Tunnettavuus kasvussa.</p> <p>Terveys: Rotu on tällä hetkellä varsin terve.</p> <p>Rotuyhdistys: Yhdistyksellä on jalostustoimikunta. Tiedotus toiminta (rotulehti, Internet). Rodun harrastajien määrä on pienessä kasvussa.</p>	<p>Heikkoudet:</p> <p>Rotu: Kapea geenipohja. Luonne: Varaukselliset, arastelevat koirat, haukku- ja ääniherkkyys. Trimmattava rotu, osa koirista liian pehmeäturkkisia ja vaikeahoitoisia.</p> <p>Terveys: Glaukoomaan ei ole löydetty yksittäistä geenivirhettä jotta alttius voitaisiin testata.</p> <p>Rotuyhdistys: Pieni aktiivijoukko, tehtävät kasaantuvat samoille henkilöille. Uusia tekijöitä kaivataan.</p>
<p>Uhat:</p> <p>Rotu: Kapea geenipohja.</p> <p>Luonne: Heikon hermorakenteen omaavien yksilöiden käyttö jalostukseen.</p> <p>Ulkomuoto: Selvästi liian kevyt- tai raskasrakenteiset koirat</p> <p>Terveys: Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen. Selkäsairauksien lisääntyminen.</p> <p>Rotuyhdistys: Uusia aktiiveja ei saada riittävästi mukaan toimintaan. Yhteistyökyvyn puute. "Leiriytyminen".</p>	<p>Mahdollisuudet:</p> <p>Rotu: Rodun tunnettavuuden lisääntyminen. Geenipoolin laajentaminen kansainvälisen yhteistyön avulla. Ulkomuoto: Säilytetään liioittelematon, terverakenteinen, oikean kokoinen dandie. Luonne: Säilyy hyvänä, jopa parantuu.</p> <p>Terveys: Rodun terveyden säilyminen. Tällä hetkellä gonioskopia-tutkimus tarjoaa yhdenlaisen ja ainoan keinon saada tietoa riskistä sairastua glaukoomaan. (Helsingin Yliopisto ja AHT tekevät yhteistyössä tutkimusta glaukoomageenin löytämiseksi.) Kerätään mahdollisimman tarkkaa tietoa selkäterveyden kehityksestä jotta pystytään suunnittelemaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.</p> <p>Rotuyhdistys: Lisääntyvä yhteistyö, myös eri koiratahojen välillä. Avoimuus ja yhteistyö. Säännölliset, toimivat, keskustelevat kasvattajapäivät. Aktiivinen jalostustoimikunta. Yhteistyötä yli rajojen.</p>

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Sairauksien lisääntyminen	Tiedonpuute, ei tarpeeksi huomiota laajasti terveyteen jalostusvalinnoissa.	Tiedotus. Terveystutkimukset. Kriteerit jalostuskoirille.	Jalostuskoirien tutkiminen. Tiedottaminen.	Suosion lasku.
Luonneongelmat	Tiedonpuute, ei tarpeeksi huomiota luonteeseen jalostusvalinnoissa. "Liian söpö", kotikasvatuksen merkitystä ei ymmärretä.	Tiedottaminen.	Pennunostajien valistus. Kasvattajan vastuu.	Suosion lasku, jolloin populaatio pienenee entisestään.
Geenipooli kapenee liikaa	Pieni populaatio. Jalostukseen käytettävät koirat sukua toisilleen.	Laajakatseisemmat jalostusvalinnat.	Enemmän huomiota sukusiitosasteeseen. Tuontikoirat.	Jalostus vaikeutuu ja lopulta loppuu. Rodun katoaminen uhkana.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Tavoiteohjelman toteutumisen seurannasta vastaa ensisijaisesti jalostustoimikunta, joka kerää vuosittain tietoja (rekisteröinnit, tutkimustulokset jne.). Näistä koottavat tilastot sekä näyttelytulokset ja -arvostelut julkaistaan yhdistyksen vuosikirjassa tai vastaavassa.

Jalostuksen tavoiteohjelma päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään 5 vuoden välein.

Vuosi 1: Järjestetään erikoiskoulutusta uusille tuomareille, JTOsta tiedotetaan laajasti

Vuosi 2: Kasvatus- ja jalostuspäivät (esim. yhdessä jonkun muun terrieriyhdistyksen kanssa)

Vuosi 3: Erikoiskoulutus uusille tuomareille

Vuosi 4: Kasvatus- ja jalostuspäivät

Vuosi 5: Uusi terveys- ja luonnekysely omistajille ja kasvattajille

7. LÄHTEET

- Association of breed with the diagnosis of congenital portosystemic shunts in dogs: 2,400 cases (1980-2002). Tobias KM, Rohrbach BW. J Am Vet Med Assoc. 2003 Dec 1;223(11):1636-9.
- Bartlett, Thesis. (1976)
- Dandiedinmontinterrierit - DDT ry:n terveystarkastus. (2017)
- Garmer Lennart, Glaucoma. Artikkelin lehdestä Dandie Dinmont Bladet 4/2004. (2004)
- Goddard & Beilharz, Applied Animal Behaviour Science (1986)
- Gordon John F, The Dandie Dinmont Terrier (1959)
- Pituitary-dependent hyperadrenocorticism in a family of Dandie Dinmont terriers. Scholten-Sloof BE, Knol BW, Rijnberk A, Mol JA, Middleton DJ, Ubbink GJ. J. Endocrinol. 1992 Dec;135(3):535-42.
- Sampson J, UK Kennel Club KC Genetics Coordinator and Member of the BVA/KC/ISDA Eye Panel
- Stenmark Betty-Anne, Dandie Dinmont Terrier (2000)
- Sundgren Per-Erik, Lemmikkieläinten jalostus (1993)
- Wiborg Jonas, Terrierna från Charlieshope. En bok om Dandie Dinmont Terriers. (1990)

8. LIITTEET

Rotumääritelmä